

MYSLIVECKÉ TRADICE

Soubor mysliveckých tradic je velmi obsáhlý a zahrnuje mnoho činností; odívání, mysliveckou mluvu, trubení, ceremoniály a obřady, tradice vstupují do umění, hudby i architektury, patří do nich i myslivecké dovednosti a s myslivostí související řemesla. My se v tomto dílu zaměříme na zvyky a ceremoniály prováděné po ulovení zvěře.

Zvyky a ceremoniály po úspěšném lovu

V první řadě je potřeba si říci, že myslivecké zvyky a ceremoniály prováděné při ulovení JAKÉKOLIV zvěře mají vždy a za všech okolností jedno společné: jsou projevem úcty a pokory k ulovené zvěři, a právě v tomto duchu mají být také vykonávány. Pro každý z aktů máme daná pravidla, která těmto momentům dávají řád, vážnost a účastníkům přináší hodnotný zážitek, kterého si náležitě považují. Nanejvýš nevhodné a nepřipustné je potom jakékoliv vulgární, hrubé či dokonce zesměšňující zacházení a projevy vůči ulovené zvěři. Každý myslivec si musí uvědomit, že právě náš tradiční vztah k přírodě, ke zvěři a k úlovku je projevem myslivecké morálky a etiky, a odlišuje naši myslivost od prostého lovení.

Pocty ulovené zvěři

Zhaslý kus pokládáme vždy na pravý bok. Lovecký doprovod nebo samotný lovec vloží třívýhonkový úlomek uloveným koncem zvěři do svíráku jako tzv. „poslední hryz“ či do klovce jako tzv. „poslední zob“. Tento úlomek symbolizuje rozloučení zvěře s honitbou. Další jednovýhonkový úlomek vsuneme do vstřelové či výstřelové rány na levém boku. Tomuto úlomku říkáme „vstřelový“. Jeho původní význam byl ryze praktický, neboť bránil hmyzu v proniknutí do otevřené rány. Poslední úlomek je pětivýhonkový, tzv. vlastnický. Ten se pokládá zvěři na komoru a to tak, že u samčí zvěře směřuje k hlavě ulomená strana větvičky, zatímco u samičí jej pokládáme obráceně a k hlavě směřují její vrcholky. V minulosti se po vykonání obřadu tento úlomek rozlomil na dvě části, přičemž jednu nosil lovec a druhá byla ponechána na zvěři. Opětovným spojením obou částí úlomku mohl lovec později prokázat své vlastnické právo k úlovku.

Odtud také pochází pojmenování vlastnického úlomku.

Předávání úlomku lovcí

Lovecký třívýhonkový úlomek velikosti dlaně předává lovcí jeho doprovod. Lovce vždy stojí za hlavou uloveného kusu, doprovod naproti němu tak, aby byl úlomek předáván nad hlavou ulovené zvěře. Předávající úlomek lehce otře v barvě a položí jej lícem nahoru na svůj klobouk tak, aby ulomeným koncem směřoval k lovcí. Úlomek předává levou rukou. Doprovod pronese krátké přání zakončené pozdravem „Lovu zdar!“ Lovce odpovídá také „Lovu zdar!“, převezme úlomek pravíci a zasune ho na pravou stranu klobouku. Jako poděkování z něj jeden výhonek odlomí a stejným způsobem ho předá zpět doprovodu. Pokud byl kus dosledován loveckým psem, další výhonek lovec s poděkováním předává vůdci psa, který jej psovi připene k obojku.

Pasování na lovce

Každý myslivec může být pasován na lovce po ulovení prvního kusu daného druhu zvěře. Při společném lovu na černou zvěř může být pasování provedeno hned při výřadu, při lovu osamělém může doprovod lovce pasovat přímo u uloveného kusu. Obvykle však tento obřad bývá součástí jiné významnější společenské události, například na výroční schůzi, na mysliveckém plese, na poslední leči, apod. Pasování na lovce má mít slavnostní atmosféru s doprovodem mysliveckých trubačů. Pasovaný poklekne na pravé koleno před pasujícího, který loveckým tesákem symbolicky lovce třikrát poklepe na levé rameno, přičemž pronáší pasovací formuli. Na závěr je provolán pozdrav „Lovu zdar!“, zazní hlahol příslušného druhu zvěře a lovec obdrží pamětní pasovací list.

Výřad ulovené zvěře

Výřad se provádí na konci každého společného lovu a je vnímán jako slavnostní pocta ulovené zvěři. Proto se výřadu účastní všichni účastníci honu. Výřad bychom měli pořádat nejlépe v honitbě anebo alespoň na okraji obce mimo zastavěnou část. Pokud není jiná možnost, uskutečneme výřad v parku, na zatravněné ploše nebo na náměstí či nádvoří, kde ale celou plochu pod zvěří vyložíme vrstvou zeleného chvojí, abychom zvěř nikdy nepokládali na nepřírodní povrch. Místo obdélníkového tvaru pro uložení zvěře ohraničíme chvojí neboolistými větvkami, v rozích mohou být zapáleny ohně.

Myslivci výřad provádějí vždy s jistou pečlivostí podle mysliveckých tradic, které pro tento akt definují určitá pravidla. Lovci (střelci) stojí u hlav vyložené zvěře, honci pak naproti u běhů. Na straně hřbetů se postaví myslivecký hospodář s představitel myslivecké společnosti a naproti nim stojí trubači. O zahájení a ukončení výřadu se postarají trubači. Když zní fanfáry, myslivci mají smeknuto.

Také uložení zvěře na výřadu ctí jisté zásady. Zvěř se vždy pokládá na pravý bok v úhledných řadách zprava doleva a každý desátý kus se z řady povytáhne. Pro každý ulovený druh zvěře se zakládá nová řada.

Spárkatá zvěř má na výřadu dány úlomky a je kladena v řadách podle hmotnosti, případně podle věku nebo pohlaví. Ulovená dravá zvěř je položena až za zvěř spárkatou v poslední řadě. U zvěře drobné je naopak dravá zvěř v první řadě nejbližší střelcům, následuje zvěř srstnatá a po ní zvěř pernatá. Bažanti a kachny jsou rozděleny podle pohlaví, nejprve kohouti a za nimi slepice, stejně tak kačeři před kachnami. Do ohrazeného prostoru výřadu vstupuje pouze chystající personál (výřadník), případně lovci pro předání úlomku. Ke vstupu do výřadu je v ohrazení vytvořena mezera. Zvěř se na výřadu nikdy nepřekračuje!

Stráž u zhaslého kusu

Mezi naše krásné myslivecké zvyky patří "stráž u zhaslého kusu". Dnes bohužel bývá tento zvyk často opomíjen a z myslivecké praxe se pomalu vytrácí. Přitom se jedná o velmi emotivní akt, kterým úspěšný lovec vyjadřuje poslední poctu ulovené zvěři. Provádí se při osamělém lovu, kdy myslivec na pár chvil mlčky postojí u ulovené zvěře a ve svých myšlenkách znovu prožívá průběh lovu. Jedná se o moment uvědomění si významu života a našeho vztahu k přírodě. Při stráži myslivec cítí pokoru, vděk, úctu a také pochopení odkazu našich mysliveckých předků. Stráž vykonává samotný lovec bez loveckého doprovodu, se smeknutým kloboukem, se zbraní zavěšenou na rameni, bezprostředně po příchodu k ulovené zvěři, poté provede všechny ostatní pocty a předepsané úkony (vlození posledního hryzu do svíráku zvěře, předání úlomku a samozřejmě umístění evidenční plomby a vyplnění lístku o původu zvěře).

Prověřte své znalosti mysliveckých tradic

To asi není správně!

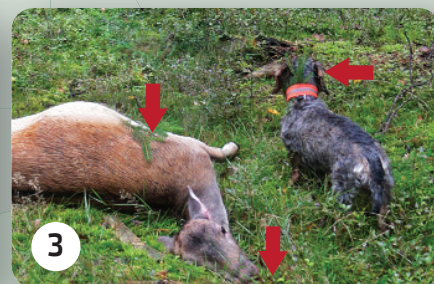
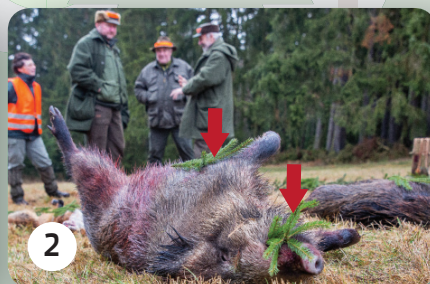
Na obrázku s výřadem je záměrně uděláno několik prohřešků vůči našim mysliveckým tradicím. Dokážeš je všechny odhalit a opravit?

Řešení: 1. zajíci jsou položeni na levém boku, 2. bažanti nejsou v samostatné řadě za zajíce, 3. výřad není olemován chvojím, 4. střelci nestojí u hlav ulovené zvěře, 5. lovecká zbraň se nenosí na pravém rameni

Rozumíš řeči mysliveckých úlomků?

Na obrázcích jsou šipkami označené různé druhy úlomků. Správně je pojmenuj a popiš jejich význam.

Řešení:
1 - předávání loveckého úlomku
2 - vlastnický úloмок a poslední hryz
3 - vlastnický úloмок, poslední hryz a část loveckého úlomku za dosled
4 - poslední hryz, vlastnický a vstřelový úloмок
5 - lovecký úloмок

... kontrolní otázky:

1. Kde nosí myslivec lovecký úloмок?
2. Kolikavýhonkový je lovecký úloмок a jak je veliký?
3. Jaká byla původní funkce vstřelového úlomku?
4. Jaký tvar má obvykle výřad?
5. Na které koleno poklekne pasovaný myslivec?
6. Ve které ruce drží doprovod klobouk s předávaným úlomkem?
7. Jak je to s klobouky při troubení během výřadu?
8. Jak říkáme osobě chystající výřad?
9. V jakém pořadí pokládáme na výřad zvěř pernatou?
10. Kde stojí lovec při předávání loveckého úlomku?
11. Kam vůdce umístí psovi část úlomku za úspěšný dosled?

Nápověda:

1. Na pravé straně klobouku.
2. Třívýhonkový, přibližně velikosti dlaně.
3. Bránil před vniknutím hmyzu do rány.
4. Obdélníkový.
5. Na pravé koleno.
6. V levé ruce.
7. Myslivci mají smeknuto.
8. Výřadník.
9. Samce před samice.
10. Za hlavou ulovené zvěře.
11. Za obojek.

Tip na praktický úkol:

Sevčíte s kamarády nejběžnější myslivecké ceremoniály jako vystoupení, ve kterém si tyto naše myslivecké zvyky názorně předvedete. A co teprve ukázat je kamarádům či rodičům "nemyslivcům". Ti budou jistě mile překvapeni, jaké krásné zvyky v myslivosti máme. Pokud se vám podaří představení zrealizovat, pošlete nám do redakce snímek a krátkou zprávu o tom, jak vše probíhalo.

Vysvětlete si...

- Vyhledejte a přečtěte si texty proslovů k provádění jednotlivých ceremoniálů.
- Jaké skladby obsahuje tzv. trubačské desatero a při jakých příležitostech se jednotlivé signály a fanfáry troubí.
- Jakou má historii a uplatnění lovecký tesák.
- Jaká další pravidla myslivci dodržují při zacházení s ulovenou zvěří (vyvržení, zpracování zvěřiny, úprava trofeje atd.).

Zlatý odznak

Zlatý odznak z mysliveckých tradic získá adept, který naváže na znalosti z nižších úrovní a zvládne podrobněji vysvětlit a popsat všechny hlavní myslivecké zvyky a ceremoniály prováděné při osamělém i společném lovu zvěře. Malý adept ke zlatému odznaku musí znát i všechny druhy úlomků, zásady provádění výlože a výřadu.

Tyto pracovní listy a další materiály k projektu mAm můžete najít, stáhnout a vytisknout na internetových stránkách časopisu www.myslivost.cz/mam

